

Upphandling av transporttjänster i Tomelilla kommun

UTDRAG UR UPPHANDLINGSKRAV FÖR BL.A.
SKOLSKJUTS OCH VARUDISTRIBUTION. KRAVEN
INNEFATTAR BL.A DRIVMEDEL OCH
LEVERANTÖRSINTYGG SAMT REDOVISNINGSFORMER

Upphandling av transporttjänster i Tomelilla kommun

Inledning

Miljöpåverkan från transporter är en av de största utmaningarna och kommunen har i sin egen bilpark valt att upphandla gasbilar som i sin tur drivs på 100% biogas.

Genom projektet har vi fått värdefull kontakt med kommuner som har större erfarenhet av att ställa miljökrav i upphandlingar. Att ställa miljökrav i upphandling är relativt enkelt, den stora utmaningen ligger i uppföljning och kontroll av leverantörer.

Tomelilla kommun avropar via SKL Kommentus, Kammarkollegiet och ingår i samarbete med grannkommuner i upphandlingsfrågor. Där det är möjligt ställer kommunen miljökrav i upphandling av transporttjänster.

Följande åtgärder har varit i fokus för arbetet med upphandling av transporttjänster

1. Miljökrav upphandling av transporttjänster

Under projektperioden har ett par upphandlingar gällande transporttjänster genomförts, bland annat avtalsperiod två för samordnad varudistribution samt särskoleskjuts. Kommunen är även på gång och ska genomföra en stor upphandling gällande ordinarie skolskjutsar samt nya fordon till förvaltningen.

Inför varje upphandling samverkar upphandlingsansvarig och hållbarhetsstrateg för att stämma av miljökrav gentemot den aktuella upphandlingen.

2. Kontrollera upphandlingar

Uppföljning av ställda miljökrav ska följas upp med en av kommunen framtagen mall, där följande ska redovisas;

- Riktlinjer för miljöarbetet
- Drivmedel
  - Typ av drivmedel
  - Drivmedelförbrukning
- Intyg fordonstvätt
- Däck
- Övriga miljökrav, ex. sparsam körning.
- Kontaktperson för miljöfrågor

I uppföljning av upphandling är det viktigt att klargöra vem som har ansvaret för att följa upp de olika kraven. Den enhet som berörs av upphandling ansvarar för att följa upp kraven i avtalet.

Ansvarig för uppföljning och kontroll av miljökrav är den verksamhet som äger avtalet, med hjälp av hållbarhetsstrateg.

Bilagor;

Utdrag från avtal gällande samordnad varudistribution och särskoleskjutsar

Samordnad Varudistribution;

Fordon

Senast en vecka efter undertecknat avtal ska distributören ha lagt en beställning på gasfordon. Om fordon inte levereras i tid till driftstart får ersättningsfordon användas tills ordinarie fordon levereras. Beställda fordon ska levereras skyndsamt. Distributören ska senast 10 dagar efter undertecknande av detta avtal visa upp kvitto på att fordon beställts för UM inklusive förväntad leveransplan.

Miljö

Distributören kommer att se över egna fordon kontinuerligt för att sträva efter att minska utsläppen. Två ekipage drivs av fordonsgas och ersättningsfordon kommer successivt uppgraderas till Euro 6 eller fordonsgas.

Miljörapport

Distributören ska inkomma med årlig miljörapport som återger CO₂-utsläpp, fortkörningsindex och ecoindex baserad på datafångst från daglig transportuppföljning.

Särskoleskjuts;

Miljö

Miljö Tomelilla kommun har antagit 100% fossilbränslefritt Skåne 2020 och har höga miljö- och hållbarhetsambitioner och strävar efter att tillhandahålla en attraktiv trafik med minimal miljöpåverkan. Kommunens strävan är att trafiken ska drivas så effektivt som möjligt, med så låg energianvändning som möjligt och med så låg övrig miljöpåverkan som möjligt, i fråga om exempelvis avgaser, partiklar och kemikalieanvändning. Leverantören ska därför under kontraktperioden arbeta med bränslebesparingar/energieffektivisering i samtliga fordon som omfattas av uppdraget och att förarna håller rätt hastighet. Beställaren har rätt att regelmässigt eller slumpvis kontrollera att det bränsle som används uppfyller avtalad kvalitet.

Drivmedel

Fordonen ska drivas med minst 25 % Biodrivmedel eller Grön el. Kravet räknas per det samlade antalet uppdragskilometer per halvår. Förbrukning per uppdragskilometer är normalförbrukning, blandad körning i fordonsdatabas. Samtliga fordon som drivs med förbränningsmotor ska uppfylla miljöklass Euro6. Biodrivmedel som används ska drivas på certifierad HV0100, helt eller delvis på biogas eller el. eller genom annat drivmedel som på bättre sätt uppfyller Beställarens mål om fossilbränslefritt 2020.

Övriga miljökrav

Leverantören ska ha riktlinjer för sitt miljöarbete. Riktlinjerna ska beskriva verksamheten och dess betydande miljöpåverkan och innehålla åtaganden om lagefterlevnad, förebyggande av föroreningar samt ett ambitiöst och strukturerat miljöarbete mot ständiga förbättringar. Leverantörens miljöarbete ska bedrivas i enlighet med åtagandena i riktlinjerna. Fordonen ska hållas i propert skick och vid behov rengöras ut- och invändigt (dagligen). Miljöanpassade

bilvårdsmedel som uppfyller krav enligt Falken-, Svanen märkning eller motsvarande ska användas vid fordonstvätt och annat innehåll. Tvätthall som används för fordonstvätt ska minst ha slam- och oljeavskiljare. De däck som används får inte innehålla HS-oljor med PAH-innehåll högre än 3%. Vinterdäck ska användas under vinterperioden.

Fordon ska framföras på ett drivmedelsnått sätt genom så kallad sparsam körning.

Dokumentation av uppfyllande av avtalade miljökrav. För alla fordon ska dokumentation sammanställas som visar att leverantören uppfyller de miljökrav som ställts i upphandlingsunderlaget.

Detta ska ske via en mall som upphandlande myndighet tillhandahåller vid avtalstecknande. Intyg om att tvätt av Fordon har utförts i tvättanläggningar som uppfyller lagkrav. Intyg kan exempelvis vara faktura

Checklista för uppföljning av miljökrav transporter:

För att säkerställa att miljökraven uppfylls, är det viktigt med regelbunden uppföljning och kontroll att de krav och rutiner som enligt kontraktet ska följas också följs. Nedanstående checklista är ett underlag för detta.

UPPFÖLJNING AV MILJÖKRAV FÖR TRANSPORTTJÄNSTER	JA	NEJ	GÅLLER EJ	KOMMENTAR
Riktlinjer för miljöarbete				Bifoga riktlinjer
Drivmedel Typ av drivmedel Drivmedelsförbrukning				Intyg miljömärkt el, 100% Biogas, HVO100 Sammanställning av förbrukning och inköp
Intyg fordonstvätt				Intyg krävs
Däck				Försäkran/ Deklaration HS-oljor med PAH-innehåll.
Övriga miljökrav				Sparsam körning, Info för minskad klimatpåverkan.
Kontaktperson för miljöfrågor?				Meddela uppgifter

Förslag till bevis;

Riktlinjer för miljöarbete

Krav; Leverantören ska ha riktlinjer för sitt miljöarbete. Riktlinjerna ska beskriva verksamheten och dess betydande miljöpåverkan och innehålla åtaganden om lagefterlevnad, förebyggande av föroreningar samt ett ambitiöst och strukturerat miljöarbete mot ständiga förbättringar.

Leverantörens miljöarbete ska bedrivas i enlighet med åtagandena i riktlinjerna

Redovisas;

Anbudsgivare ska redovisa detta med en beskrivning eventuellt kompletterat med certifikat för ISO 14001, EMAS, branschspecifikt ledningssystem eller likvärdigt.

Drivmedel

Krav; Fordonen ska drivas med minst 25 % Biodrivmedel eller Grön el. Kravet räknas per det samlade antalet uppdragskilometer per halvår. Förbrukning per uppdragskilometer är normalförbrukning, blandad köring i fordonsdatabas. Samtliga fordon som drivs med förbränningsmotor ska uppfylla miljöklass Euro6. Biodrivmedel som används ska drivas på certifierad HV0100, helt eller delvis på biogas eller el. eller genom annat drivmedel som på bättre sätt uppfyller Beställarens mål om fossilbränslefritt 2020.

Redovisas;

Miljöklass drivmedel; Protokoll från internrevision eller motsvarande där det framgår att kravet efterlevs som tydligt visar vilka drivmedel har används inom uppdraget. Vidare kan stickprov göras genom att efterfråga leverantören på faktura/kvitto eller motsvarande som visar att kriteriet uppfylls.

Euroklass; Uppgifter från vägtrafikregistret och en fordonlista för det aktuella uppdraget.

Fordonstvätt

Krav; Fordonen ska hållas i propert skick och vid behov rengöras ut- och invändigt (dagligen). Miljöanpassade bilvårdsmedel som uppfyller krav enligt Falken-, Svanen märkning eller motsvarande ska användas vid fordonstvätt och annat innehåll. Tvätthall som används för fordonstvätt ska minst ha slam- och oljeavskiljare. Intyg om att tvätt av Fordon har utförts i tvättanläggningar som uppfyller lagkrav.

Redovisas; Årligt intyg på att anläggningen har slam- och oljeavskiljare och efterföljande rening. Analysresultat från provtagning och godkänt intyg från miljöförvaltningen att anläggningen är utan anmärkning. Sammanställning av kvitto att fordon är tvättade i godkänd tvätthall.

Däck

Krav; De däck som används får inte innehålla HS-oljor med PAH-innehåll högre än 3%. Vinterdäck ska användas under vinterperioden.

Redovisas; Leverantörsförsäkran eller miljödeklaration. Av försäkran/deklarationen ska det framgå att användning av extender oils (dv s oljor med mjukgörning och/eller utdrygning) vid framställning av däck eller delar av däck inte överstiger

- $\leq 1\text{mg/kg}$ (0,0001 viktprocent) Benz(a)pyren (CAS-nr-50-32-8)
- $\leq 10\text{mg/kg}$ (0,001 viktprocent) av summa av förtecknade polycykliska aromatiska kolväten (Benz(a) pyren CAS-nr:50-32-8, Benz(e) pyren CAS-nr 192-97-2, Benz(a) antracen CAS-nr 56-55-3 , Krysan CAS-nr 218-01-9, Benz(b)fluoranten CAS-nr 205-99-2, Benz(j)fluoranten CAS-nr 205-82-3, Benz(k)fluoranten CAS-nr 207-08-9, Dibenz(a,h)antracen CAS-nr-5-70-3.

Övriga miljökrav:

Sparsam körning - Fordon ska framföras på ett drivmedelsnålt sätt genom så kallad sparsam körning (även kallat eco driving).

Redovisas; Intyg utbildning

Informationskrav för minskad klimatpåverkan

Leverantören **ska** årligen, med start ett år efter avtalsstart, redovisa totalt nettoutsläpp av koldioxid som den aktuella tjänsten har förorsakat. Följande ska redovisas:

- Antal körkilometer per bränsletyp eller mängd inköpt energi per bränsletyp
- Antal personer som åkt
- Mängd liter tankade bränslen per bränsletyp
- Koldioxidekvivalenter per bränsletyp. Omvandling till CO₂ ekvivalenter ska göras med WTW metodiken som anges enligt [Miljöfordon webbsida](#). Avvikelse från detta beräkningssätt ska motiveras och beräkningen med de olika parametrarna ska i så fall redovisas
- Beräkningen ska baseras på verklig drivmedelsförbrukning.

Exempel på motivering eller åtgärder är att leverantören ska kunna visa på att rutiner och uppföljningssystem finns som säkerställer en bestående sänkning av nettoutsläpp av koldioxid.

Exempel på rutiner och uppföljningssystem kan vara:

- internkontroll och rutiner för avvikelser
- kollektiv och individuell uppföljning av förarens bränsleförbrukning tekniskt stödsystem i fordon som ger återkopplande information till förare hur dessa kan ändra körsätt så att bränsleförbrukningen minskar.

Redovisas; Punkterna ovan. Vid uppföljning av kravet krävs att leverantören redovisar verklig drivmedelsförbrukning och underlaget för samtliga beräkningar. Leverantören jämför sin egen drivmedelsförbrukning mellan mätperioder. Beräkningen baseras på verklig drivmedelsförbrukning. Beräkning av koldioxidekvivalenter kan baseras på metoden (well to wheel) alternativt verifierade leverantörsspecifika värden.

Beräkningen baseras på bränslemixen 2014 (eller senaste tillgängliga).

Källa: <http://www.miljofordon.se/fordon/miljopaverkan/sa-raknar-vi-miljopaverkan>

Denna länk har även en öppen drivmedelskalkyl för att räkna utsläpp, energianvändning och kostnad för körning. Drivmedel sammansättning;

- Fordonsgas : 61% biogas, 39% naturgas (vikt %)
- E85: 80% etanol och 20% bensin (volym %)
- Diesel: Diesel med 5% FAME samt HVO 8,5% (volym %)
- Bensin 95: Bensin med 5% etanol (volym %)

